

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ
Κοινοβουλευτική Ομάδα**

ΕΡΩΤΗΣΗ

Αθήνα, 17.5.2025

Προς: την Υπουργό Πολιτισμού κ. Λίνα Μενδώνη

Θέμα: «Τα δελφίνια της Κνωσού δεν άντεξαν την εγκατάλειψη»

Στον σημαντικότερο αρχαιολογικό χώρο της Κρήτης και έναν από τους κορυφαίους σε ολόκληρη τη χώρα, στο εσωτερικό του Μινωικού Ανακτόρου της Κνωσού, μια ξεναγός – εμφανώς συγκλονισμένη – ενημέρωσε χθες τους έκπληκτους Ισπανούς επισκέπτες της ότι ήταν οι τελευταίοι που αντίκρισαν την «τοιχογραφία των δελφινιών». Πρόκειται για ένα εμβληματικό έργο της μινωικής τέχνης, χαρακτηριστικό της μακραίωνης παράδοσης απεικόνισης θαλάσσιων θεμάτων, ήδη από την πρώιμη νεοανακτορική περίοδο. Η κατάρρευσή της φέρνει στο φως, με τρόπο δραματικό, την επείγουσα ανάγκη για ουσιαστική συντήρηση και φροντίδα του πιο αναγνωρίσιμου μνημείου της Κρήτης.

Το τμήμα της τοιχογραφίας που αποσπάστηκε και κατέρρευσε, αν και τεχνικά συνιστά εξωτερικό κονίαμα, θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο του ανακτόρου της Κνωσού. Σύμφωνα με τη θεσμοθετημένη αρχαιολογική προσέγγιση και τη σχετική νομοθεσία, οι αναστηλωτικές επεμβάσεις του Άρθουρ Έβανς, καθώς και οι μεταγενέστερες αποκαταστάσεις, λογίζονται ως αδιάσπαστο μέρος του μνημειακού συνόλου. Η επιστημονική κοινότητα αντιμετωπίζει το ανάκτορο ως μία ενιαία και αδιαίρετη αρχαιολογική οντότητα, ανεξαρτήτως της χρονολογικής στρωματογραφίας των επεμβάσεων, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σημασία της Κνωσού ως πολιτισμικού τεκμηρίου παγκόσμιας εμβέλειας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μορφή της «τοιχογραφίας των δελφινιών» που γνωρίζαμε έως σήμερα αποδίδεται στον Ελβετό καλλιτέχνη και αρχαιολόγο Emile Gillieron (1850–1924), ο οποίος συνεργάστηκε στενά με τον Σλήμαν και αργότερα με τον Έβανς στις ανακατασκευές μινωικών έργων και τοιχογραφιών. Στο έργο του συνέβαλε και ο γιος του, Emile Gillieron ο νεότερος, με αποτέλεσμα η μακρόχρονη παρουσία τους στην Κρήτη να έχει διαμορφώσει σε μεγάλο βαθμό τη σημερινή εικόνα της μινωικής τέχνης. Η συμβολή τους θεωρείται τόσο σημαντική, ώστε να αποτελεί αντικείμενο ξεχωριστής μελέτης για τους σύγχρονους ερευνητές.

Η εικόνα εγκατάλειψης που παρουσιάζει σήμερα η Κνωσός δεν αρμόζει σε ένα μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής ακτινοβολίας, ούτε φυσικά αντανακλά τις ευθύνες που έχει η Πολιτεία απέναντι στην πολιτιστική μας κληρονομιά. Παρά το γεγονός ότι η Κνωσός αποτελεί έναν από τους πιο επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας και αποφέρει

σημαντικά έσοδα στο ελληνικό δημόσιο, η κυβέρνηση επιλέγει να μην επενδύει τα απαραίτητα κονδύλια για τη συντήρηση, προστασία και ανάδειξή της. Είναι αποκαλυπτικό ότι ακόμη και πριν την κατάρρευση της τοιχογραφίας, είχε προηγηθεί το κλείσιμο του ανακτόρου λόγω ισχυρών ανέμων και του κινδύνου πτώσης δέντρων ή στοιχείων του ίδιου του μνημείου. Το Υπουργείο Πολιτισμού εμφανίζεται να λειτουργεί με λογικές διαχείρισης φθοράς, αντί να προτάσσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διασφάλισης και ανάταξης του κορυφαίου αρχαιολογικού χώρου της Κρήτης. Η Κνωσός αξίζει περισσότερα από πρόχειρα μέτρα και παθητική αδράνεια. Αξίζει τη φροντίδα και το σεβασμό που αντιστοιχεί στο μέγεθος και τη σημασία της.

Δεδομένου ότι το αναστηλωτικό έργο που έχει πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στο μνημείο είναι πενιχρό μπροστά στο μέγεθος του προβλήματος και τη σημαντικότητα του Μνημείου.

Δεδομένου ότι η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου είναι υποστελεχωμένη σε αρχαιολόγους, αλλά και σε μηχανικούς με αποτέλεσμα να αδυνατεί να αντιμετωπίσει ακόμη και απλά ζητήματα.

Δεδομένου ότι η κλιματική αλλαγή δημιουργεί νέες προκλήσεις για τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού.

Ερωτάται η κα Υπουργός:

1. Ποια έργα συντήρησης και αποκατάστασης έχουν εκτελεστεί στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού κατά την περίοδο 2019–2024; Ποιο είναι το ύψος των αντίστοιχων προϋπολογισμών και σε ποιο στάδιο υλοποίησης βρίσκονται τα σχετικά έργα;
2. Προτίθεται το Υπουργείο να εκπονήσει και να θέσει σε εφαρμογή ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα συντήρησης, αποκατάστασης και ανάδειξης της Κνωσού, το οποίο να ανταποκρίνεται στον χαρακτήρα του ως μνημείου διεθνούς εμβέλειας και να περιλαμβάνει σαφές χρονοδιάγραμμα, επιστημονική τεκμηρίωση και διασφαλισμένη χρηματοδότηση;
3. Ποια άμεσα μέτρα προτίθεστε να λάβετε για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχουν ανακύψει στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού εντός της τρέχουσας τουριστικής περιόδου, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια επισκεπτών και εργαζομένων, καθώς και την προστασία των αρχαιολογικών δομών;
4. Σκοπεύετε να κατευθύνετε τα επόμενα χρόνια πόρους στην Κνωσό και συγκεκριμένα στην αναστήλωση και συντήρηση του Μνημείου, προκειμένου να ανταποκριθεί στην τεράστια πρόκληση της κλιματικής αλλαγής;
5. Έχετε μετρήσει τη φθορά του Μνημείου εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής;
6. Ποια έργα έχετε σχεδιάσει και από ποιους πόρους θα προκύψει η χρηματοδότησή τους;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Νάγια Γρηγοράκου

Βατσινά Ελένη

Φραγκίσκος Παρασύρης

Αικατερίνη Σπυριδάκη

Εμμανουήλ Χνάρης